

A termelés zavartalanul folyik

- Halló, gépterem?
- Skultéti, jelentkezem.
- Mennyi, Skultéti?
- Harminchárom.
- Mi harminchárom?
- Mi mennyi, főmérnök úr?
- Az, ami harminchárom.
- Nem annyinak kellett volna lennie?
- Mindegy, Skultéti, csak csinálja tovább.

Örkény István: Egyperces novellák
(Nehézipari folklór, 1978)

1

Quality by Design

- 1970- M. Juran: „Juran on quality by design”
- 1990-es évek - egészségügy
- 2004 - Gyógyszeripar
- 2005 – FDA Quality System Approach to Pharmaceutical CGMP Regulations
FDA: U. S. Food and Drug Administration
- 2007- FDA Pharmaceutical Quality for the 21st Century A Risk-based Approach Progress Report

2

ICH guidelines

- ICH : International Conference on Harmonization of Technical Requirements for Registration of Pharmaceuticals for Human Use (*European Union, Japan and USA*)
- ICH Q8 – *Pharmaceutical Development*: a termék megtervezése, a folyamat biztosítsa a megfelelő termék előállítását
- ICH Q9 – *Quality Risk Management*: minőségügyi rendszer részeként segít abban, hogy a kockázat jelenlétét és súlyosságát azonosítsák
- ICH Q10 – *Pharmaceutical Quality System*: ISO és GMP szabályozáson alapuló minőségmenedzsment rendszer, kiegészíti a Q8, Q9-et

3

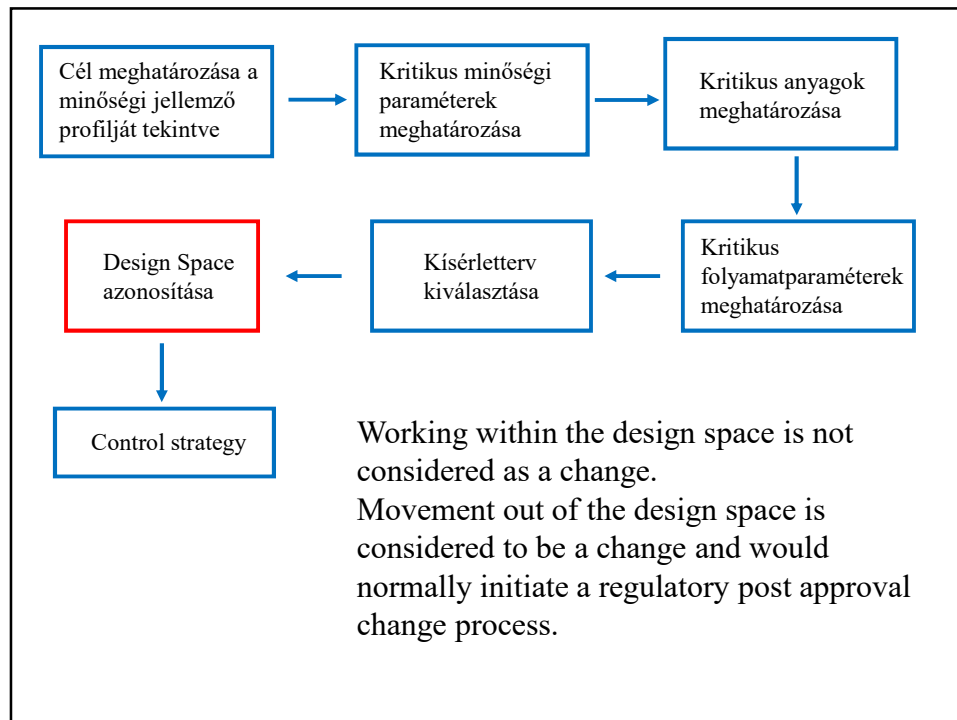
Juran: quality cannot be tested into products;
i.e., quality should be built in by design.

QbD = „quality by planning, but not by chance”

„The focus of this concept is that **quality should be built into a product** with a thorough understanding of the product and process by which it is developed and manufactured along with a **knowledge of the risks involved in manufacturing** the product and **how best to mitigate those risks.**” (FDA 2007)

„Aspects of drug substances, excipients, container closure systems, and manufacturing processes that are critical to product quality should be determined and control strategies justified.” (ICH Q8(R2))

4

5

Példa: 2^{7-4} részfaktorterv+fold-over, centrumponttal

A kísérletek célja egy speciális anyag optimális előállítási körülményeinek meghatározása volt. A célfüggvény a kihozatal %, melynek maximális értékét kell elérni.

Faktorok :

- z_1 reakció idő, min;
- z_2 hőmérséklet, °C;
- z_3 fordulatszám, 1/min;
- z_4 katalizátor koncentráció, %;
- z_5 felesleg, %;
- z_6 nyomás, bar;
- z_7 szennyezés koncentráció, %.

6

Az 1. blokk: 2^{7-4} rész-faktorterv, 3 ismétlés a centropontban:

$$x_4 = x_1x_2; \quad x_5 = x_1x_3; \quad x_6 = x_2x_3; \quad x_7 = x_1x_2x_3$$

<i>i</i>	x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	<i>y</i> , %	<i>blokk</i>
1	+	-	-	-	+	+	+	-	31.04	1
2	+	+	-	-	-	-	+	+	43.65	1
3	+	-	+	-	-	+	-	+	56.42	1
4	+	+	+	-	+	-	-	-	66.39	1
5	+	-	-	+	+	-	-	+	27.78	1
6	+	+	-	+	-	+	-	-	48.63	1
7	+	-	+	+	-	-	+	-	51.13	1
8	+	+	+	+	+	+	+	+	69.70	1
9	+	0	0	0	0	0	0	0	49.07	1
10	+	0	0	0	0	0	0	0	51.34	1
11	+	0	0	0	0	0	0	0	49.72	1

7

Effect Estimates; Var.:y; R-sqr=.99829; Adj.:.99143 (4fb_example) 2**(7-4) design; MS Residual=1.366633 DV: y Include condition: Blokk=1				
Factor	Effect	Std.Err.	t(2)	p
Mean/Interc.	49.34250	0.413315	119.3824	0.000070
Curvatr.	1.40167	1.582875	0.8855	0.469296
(1)idő	15.50000	0.826630	18.7508	0.002832
(2)hőmérséklet	23.13500	0.826630	27.9871	0.001274
(3)ford.szám	-0.06500	0.826630	-0.0786	0.944484
(4)kat.konc.	-1.23000	0.826630	-1.4880	0.275157
(5)felesleg	4.21000	0.826630	5.0930	0.036458
(6)nyomás	-0.92500	0.826630	-1.1190	0.379496
(7)szenny.konc.	0.09000	0.826630	0.1089	0.923240

Confounding of Effects (4fb_example) 2**(7-4) design (Factors are denoted by numbers) Include condition: Blokk=1			
Factor	Alias 1	Alias 2	Alias 3
1	2*4	3*5	6*7
2	1*4	3*6	5*7
3	1*5	2*6	4*7
4	1*2	3*7	5*6
5	1*3	2*7	4*6
6	1*7	2*3	4*5
7	1*6	2*5	3*4

8

A keveredési rendszer (*Confounding Effects*):

Term	Generator	Confounded with	Confounded with	Confounded with
idő	a	hóm*kat	n*fel	nyom*sze
hóm	b	idő*kat	n*nyom	fel*sze
n	c	idő*fel	hóm*nyom	kat*sze
kat	ab	idő*hóm	n*sze	fel*nyom
fel	ac	idő*n	hóm*sze	kat*nyom
nyom	bc	idő*sze	hóm*n	kat*fel
sze	abc	idő*nyom	hóm*fel	n*kat
idő*hóm		kat	n*sze	fel*nyom
idő*n		fel	hóm*sze	kat*nyom
idő*kat		hóm	n*nyom	fel*sze
idő*fel		n	hóm*nyom	kat*sze
idő*nyom		sze	hóm*fel	n*kat
idő*sze		nyom	hóm*n	kat*fel
hóm*n		nyom	idő*sze	kat*fel
hóm*kat		idő	n*fel	nyom*sze
hóm*fel		sze	idő*nyom	n*kat
hóm*nyom		n	idő*fel	kat*sze
hóm*sze		fel	idő*n	kat*nyom

9

A keveredési rendszer folytatása:

Term	Generator	Confounded with	Confounded with	Confounded with
n*kat		sze	idő*nyom	hóm*fel
n*fel		idő	hóm*kat	nyom*sze
n*nyom		hóm	idő*kat	fel*sze
n*sze		kat	idő*hóm	fel*nyom
kat*fel		nyom	idő*sze	hóm*n
kat*nyom		fel	idő*n	hóm*sze
kat*sze		n	idő*fel	hóm*nyom
fel*nyom		kat	idő*hóm	n*sze
fel*sze		hóm	idő*kat	n*nyom
nyom*sze		idő	hóm*kat	n*fel

10

A 2. blokk: fold-over (3 centrumponttal)

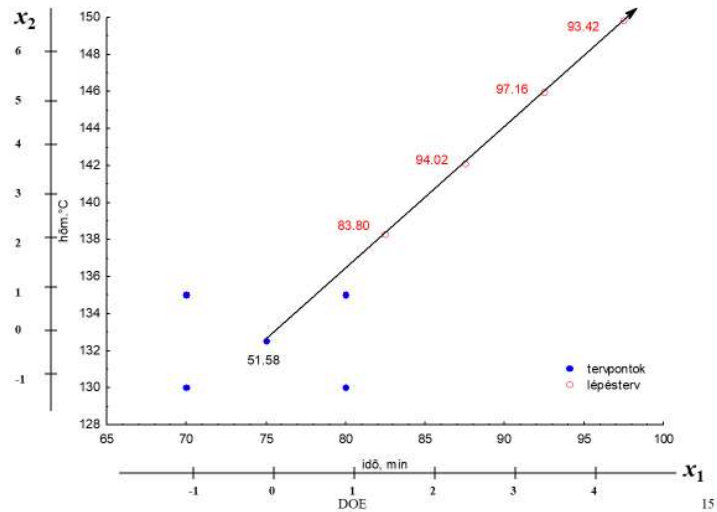
<i>i</i>	x_0	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	<i>y</i> , %	<i>blokk</i>
12	+	+	+	+	-	-	-	+	65.29	2
13	+	-	+	+	+	+	-	-	56.90	2
14	+	+	-	+	+	-	+	-	42.42	2
15	+	-	-	+	-	+	+	+	31.47	2
16	+	+	+	-	-	+	+	-	71.18	2
17	+	-	+	-	+	-	+	+	50.08	2
18	+	+	-	-	+	+	-	+	47.26	2
19	+	-	-	-	-	-	-	-	29.11	2
20	+	0	0	0	0	0	0	0	49.89	2
21	+	0	0	0	0	0	0	0	49.16	2
22	+	0	0	0	0	0	0	0	51.11	2

11

Factor	Confounding of Effects (4fb_examp)		Effect Estimates; Var.:y; R-sqr=.99852; Adj.:.99378 (4fb_example) 7 factors at two levels; MS Residual=.939107 DV: y				
	Alias 1	Alias 2					
Curvatr.							
(1)idő							
(2)hőmérséklet							
(3)ford.szám							
(4)kat.konc.							
(5)felesleg							
(6)nyomás							
(7)szenny.konc.							
1 by 2	3*7	5*6	Factor	Effect	Std.Err.	t(5)	p
1 by 3	2*7	4*6	Mean/Interc.	49.27812	0.242269	203.4027	0.000000
1 by 4	3*6	5*7	Blokk(1)	-0.09091	0.413215	-0.2200	0.834568
1 by 5	2*6	4*7	Curvatr.	1.54042	0.927819	1.6603	0.157756
1 by 6	2*5	3*4	(1)idő	15.07375	0.484538	31.1096	0.000001
1 by 7	2*3	4*5	(2)hőmérséklet	23.21625	0.484538	47.9142	0.000000
2 by 4	3*5	6*7	(3)ford.szám	-0.22625	0.484538	-0.4669	0.660183
			(4)kat.konc.	-0.66375	0.484538	-1.3699	0.229043
			(5)felesleg	4.59375	0.484538	9.4807	0.000221
			(6)nyomás	-0.88875	0.484538	-1.8342	0.126081
			(7)szenny.konc.	-0.64375	0.484538	-1.3286	0.241390
			1 by 2	-0.56625	0.484538	-1.1686	0.295231
			1 by 3	-0.38375	0.484538	-0.7920	0.464265
			1 by 4	-0.08125	0.484538	-0.1677	0.873402
			1 by 5	0.16125	0.484538	0.3328	0.752792
			1 by 6	0.73375	0.484538	1.5143	0.190367
			1 by 7	-0.03625	0.484538	-0.0748	0.943264
			2 by 4	0.42625	0.484538	0.8797	0.419285

12

- A felesleget egy pontban rögzítették
- Optimumkeresés gradiens-módszerrel

13

2² terv az optimum közelében

sorszám	idő, min	hőm., °C	x_1	x_2	y, %
1	80	140	-	-	82.20
2	100	140	+	-	92.69
3	80	150	-	+	92.24
4	100	150	+	+	89.98
5	90	145	0	0	93.89
6	90	145	0	0	95.56
7	90	145	0	0	94.84

14

STATISTICA program eredménye:

Effect Estimates; Var.:y; R-sqr=.98868; Adj.:.96605 (6-7_ example) 2**(2-0) design; MS Residual=.7016333 DV: y Include condition: Block=1				
Factor	Effect	Std.Err.	t(2)	p
Mean/Interc.	89.277	0.4188	213.17	0.000022
Curvatr.	10.972	1.2795	8.57	0.013329
(1)idő	3.665	0.8376	4.38	0.048469
(2)hőmérséklet	4.115	0.8376	4.91	0.039026
1 by 2	-6.375	0.8376	-7.61	0.016830

Szignifikáns a centrumbeli mérések átlagának eltérése a „Mean/Interc.” -től, tehát a lineáris modell nem megfelelő.

Másodfokú modell illesztésére alkalmas terv szükséges!

15

Példa: a 2² terv módosítása kompozíciós tervvé

	blokk	time	Temp.	y
1	1	80	140	82.20
2	1	100	140	92.69
3	1	80	150	92.24
4	1	100	150	89.98
5	1	90	145	93.89
6	1	90	145	95.56
7	1	90	145	94.84
8	2	75.858	145	88.62
9	2	104.142	145	92.18
10	2	90	137.929	85.80
11	2	90	152.071	91.12
12	2	90	145	94.87
13	2	90	145	95.36
14	2	90	145	95.18

2² terv

Csillagpontok
és centrumpont

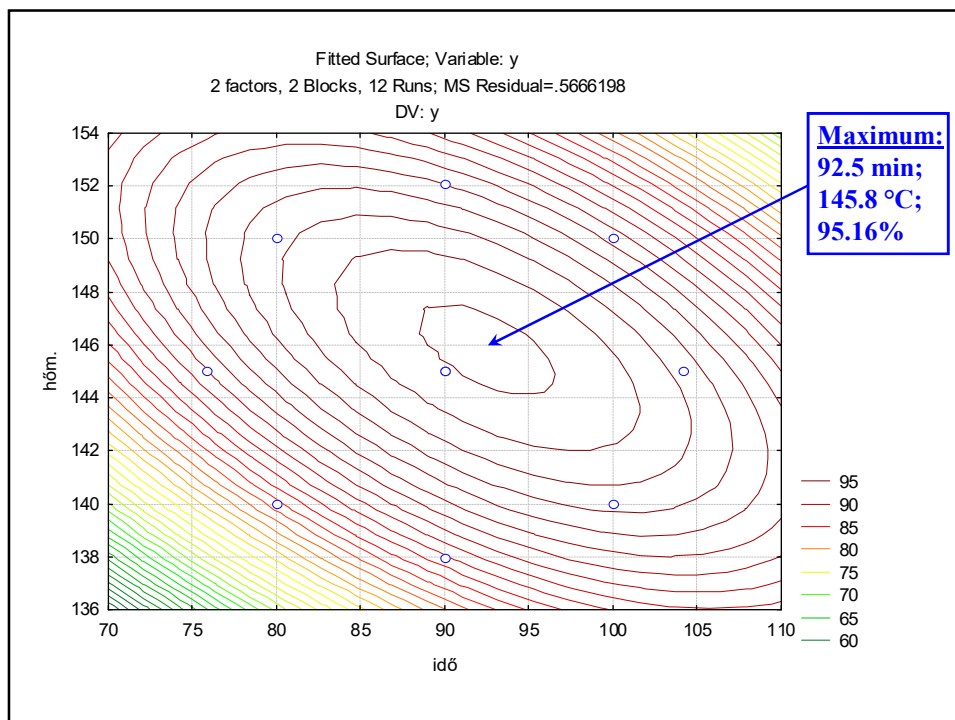
16

Eredmények a STATISTICA programban:

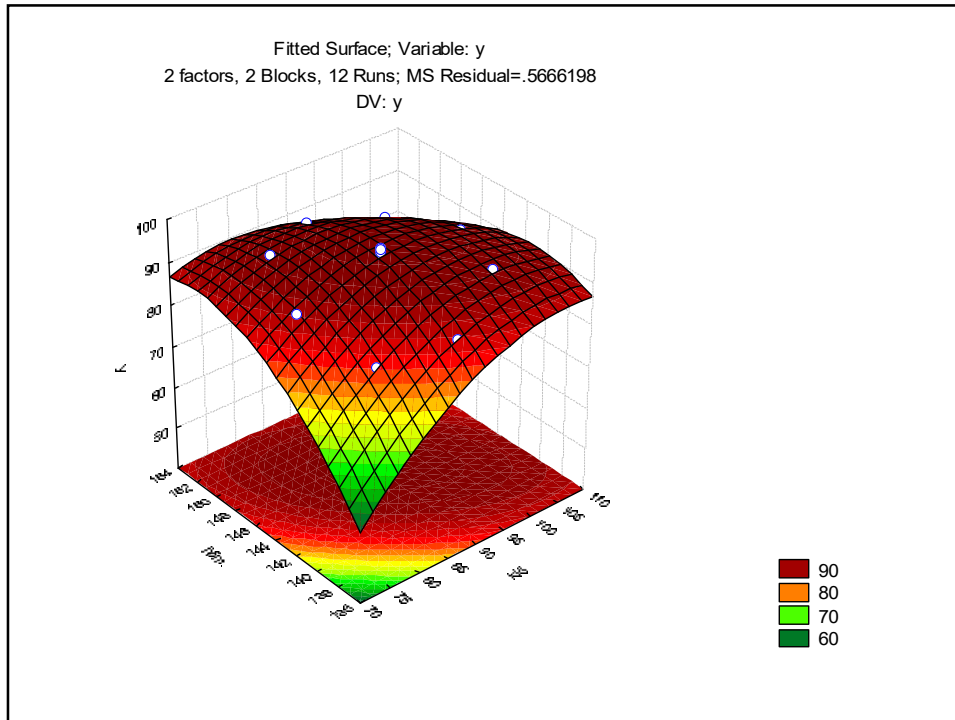
Effect Estimates; Var.:y; R-sqr=.9888; Adj.:.9792 (6-7_example) 2 factors, 2 Blocks, 14 Runs; MS Residual=.3269877 DV: y				
Factor	Effect	Std.Err.	t(7)	p
Mean/Interc.	94.950	0.233	406.73	0.000000
Block(1)	0.247	0.306	0.81	0.445370
(1)idő (L)	3.091	0.404	7.64	0.000122
idő (Q)	-4.626	0.421	-10.99	0.000011
(2)hőmérséklet(L)	3.938	0.404	9.74	0.000025
hőmérséklet(Q)	-6.566	0.421	-15.60	0.000001
1L by 2L	-6.375	0.572	-11.15	0.000010

A blokk nem szignifikáns

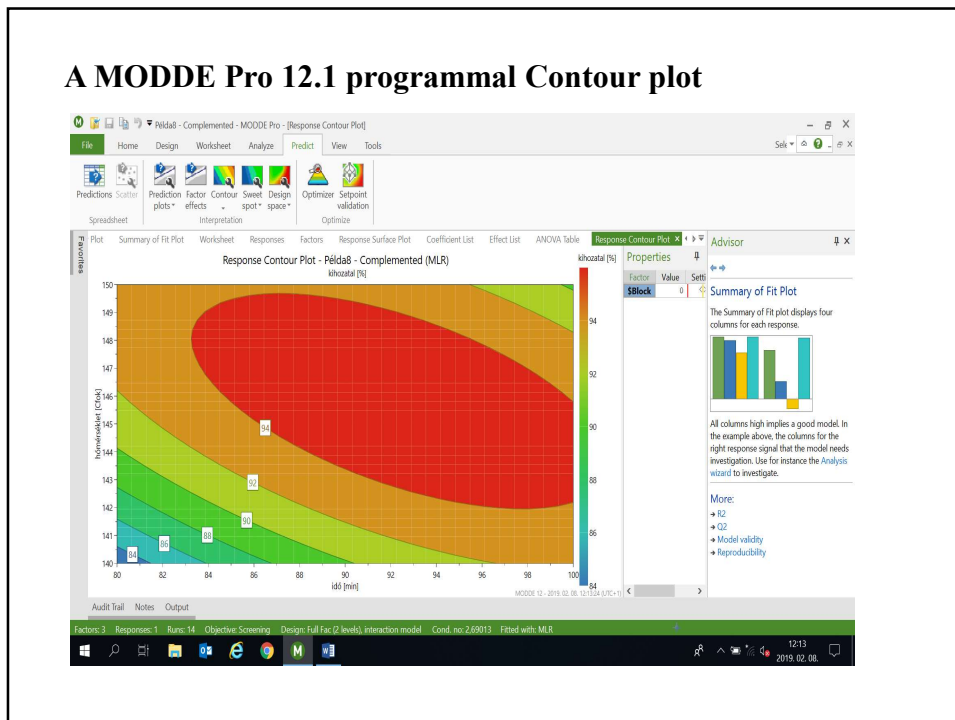
17

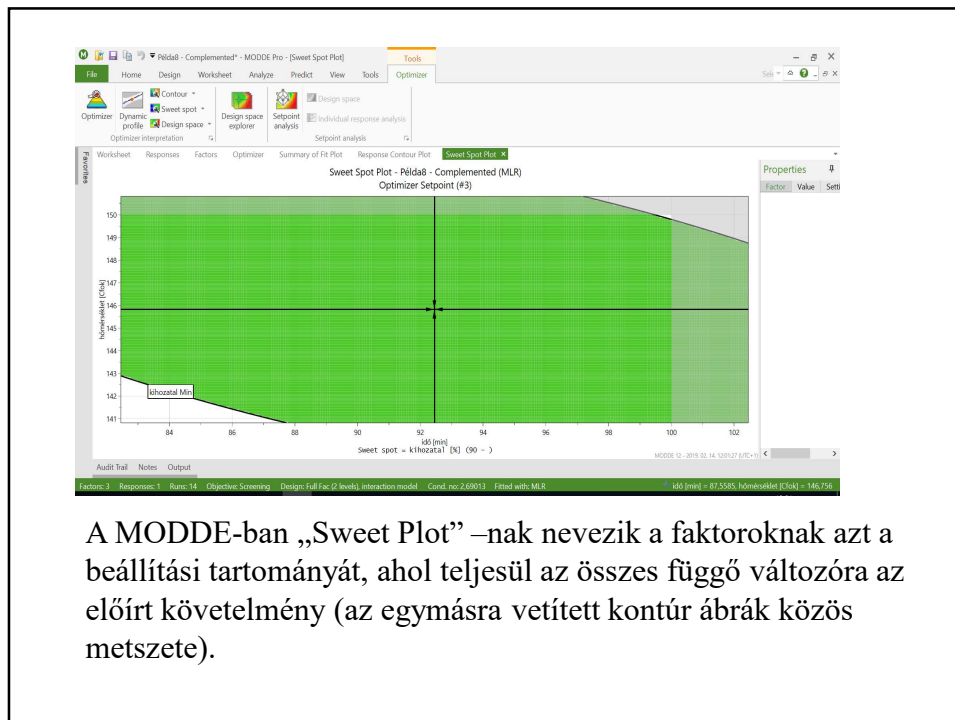
18

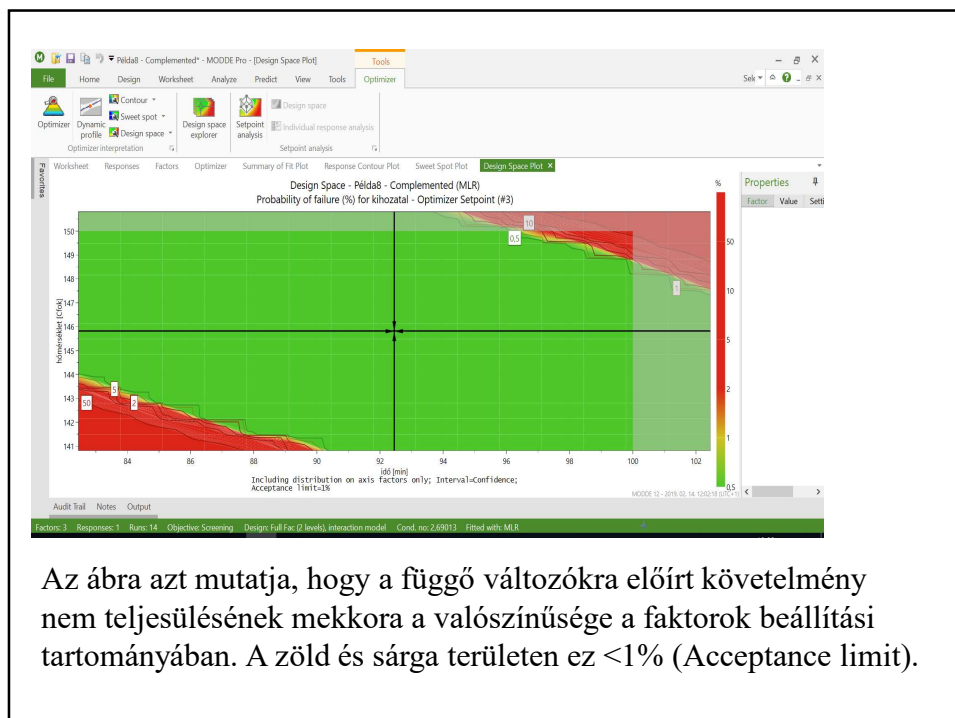
19

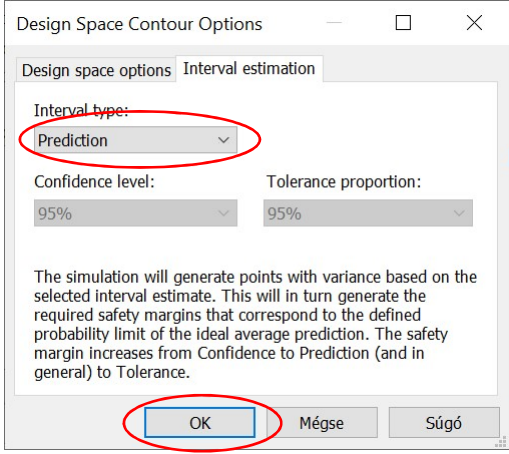
20

23

24

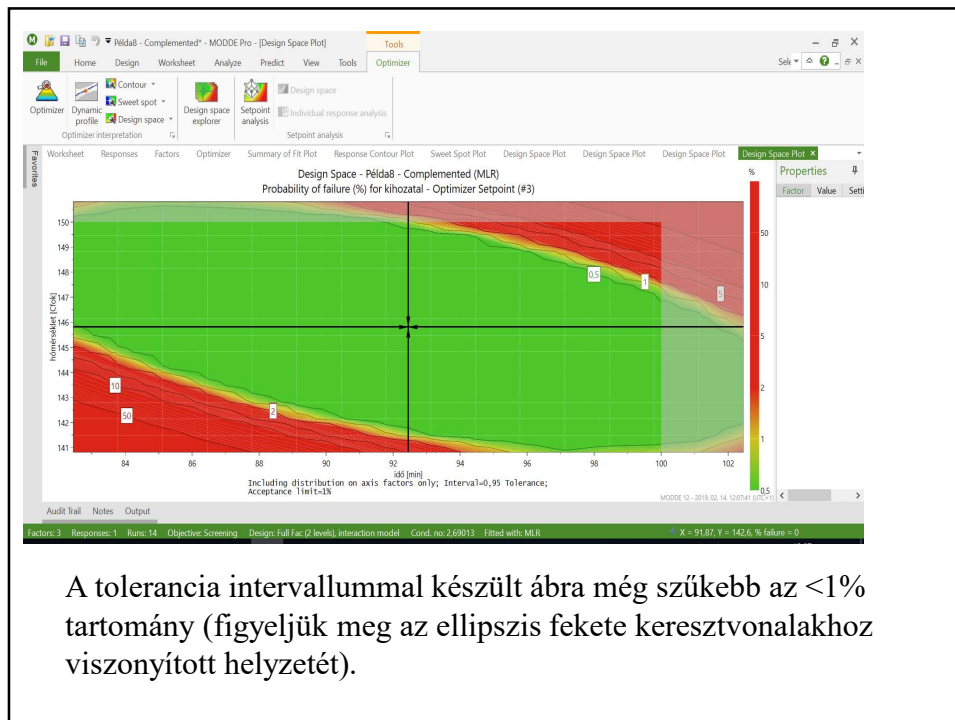

Most készítjük el az ábrát úgy, hogy a program a számításokhoz a konfidencia- intervallum helyett a jóslási- intervallumot használja.

25

26

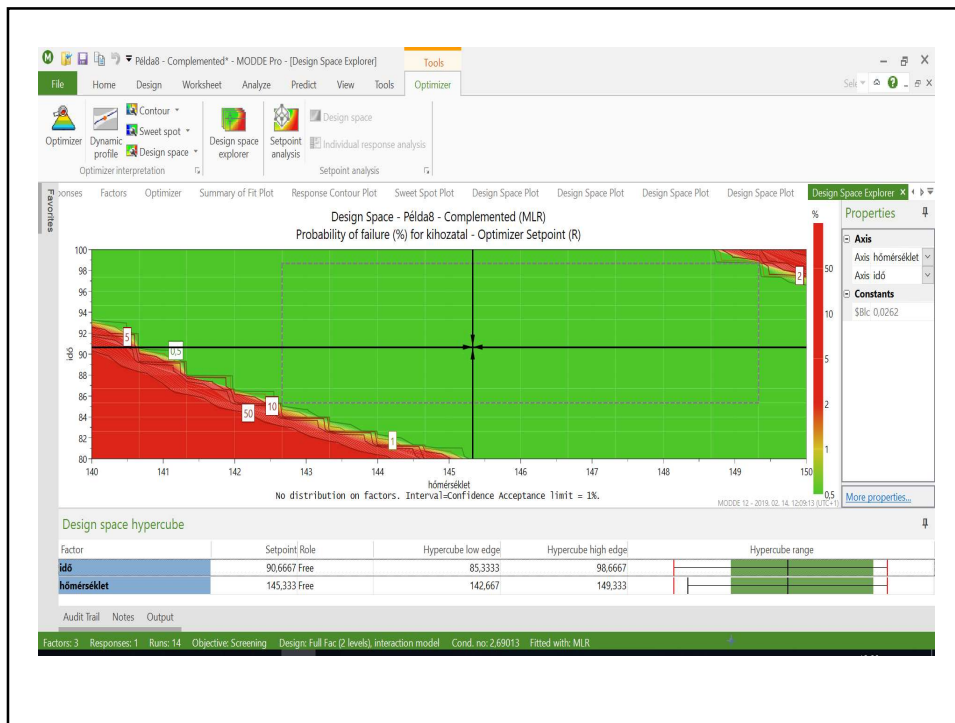
27

ICH Q8(R2) Design space:

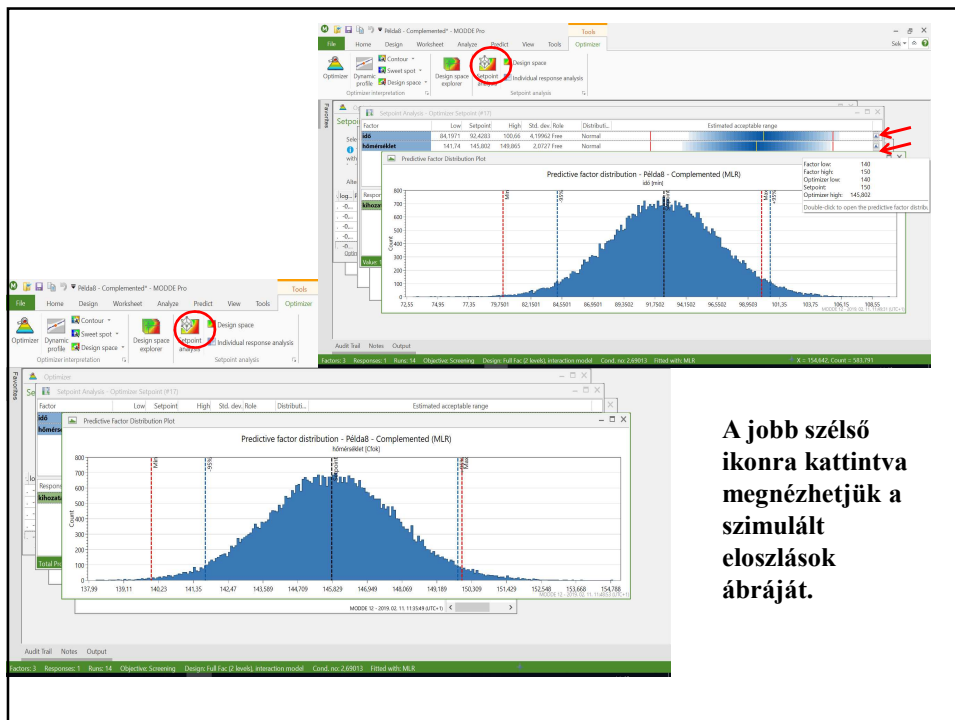
A bemenő változók és folyamat-paraméterek olyan sokdimenziós kombinációja, amiben bizonyított, hogy a minőségi előírásoknak megfelelő termékek keletkeznek.

A design space-t elhagyása olyan változásokat eredményezhet a minőségben, ami további hatáságtal vizsgálásban, majd jóváhagyásban kell részesülnön.

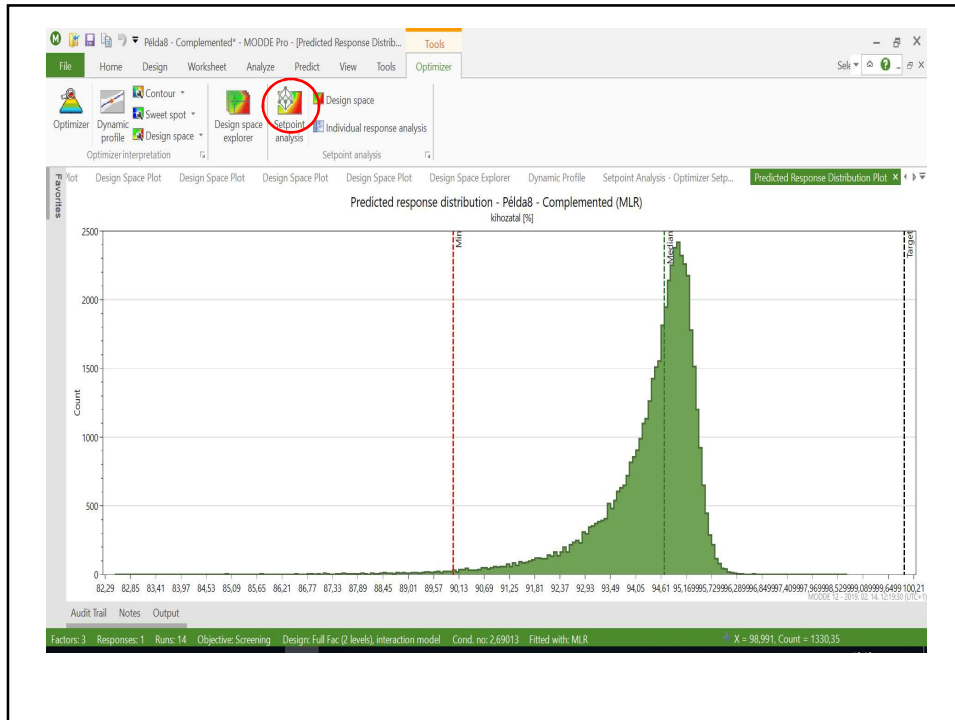
28

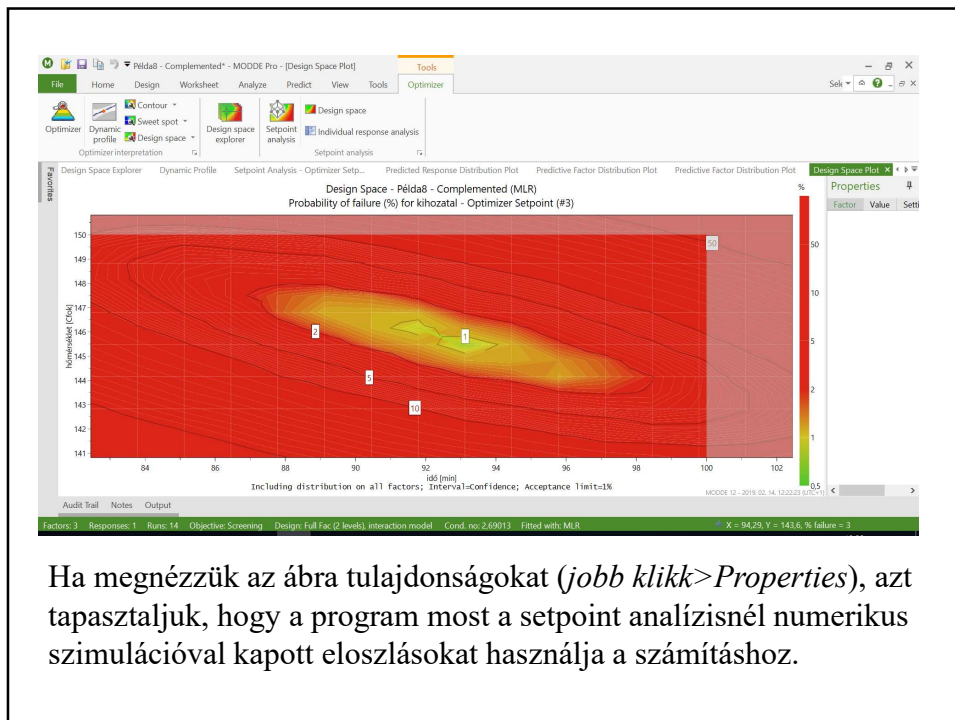
29

30

31

Ha megnézzük az ábra tulajdonságokat (*jobb klikk>Properties*), azt tapasztaljuk, hogy a program most a setpoint analízisnél numerikus szimulációval kapott eloszlásokat használja a számításhoz.

32